Nro 1.

KURYER LITEWSKI

Z GRODNA DNIA 3. PAZDZIERNIKA R. 1796. W PONIEDZIAŁEK.

Z Wiednia Dnia 15. Września.

Arcy-Xiąże Jmci Karol nadesłał tu przez przybyłego wczoray od Armij Pod-Pułkowniki Artylleryij Schuhay Kuryerem, dokładny opis tego wszystkiego, co tylko od dnia 23 Sierpnia, iako to od pierwszego Attaku pod Amberg aż do d, 6, t. m. przy Armij zaszło; lecz aby go krotkim wyciągiem nieosłabiać dla tego będzie Publiczności całkowicie tak iak iest w Oryginale w tych dniach udzielony; tudzież będzie przyłączona strata, którą Armia J. C. M. w różnych tych Attakach, tak w zabitych, ranionych, iako też w zamieszanych poniosła.

Z Wiednia w Sobote dnia 17. Września.

Z nadeszłego dziś od Feldmar: Hrabiego Wurmzera pod d. 10. t. m. Rapportu, pokazuie się iż wspomniony Generał dla oswobodzenia Mantuy umyślił na Bassano ku rzecze Etsch postąpić; nieprzyiaciel zaś dla wzięcia mu tyłu, Attakował na d. 7. Stanowiska Primavolo, i Corolo i te opanował; na dniu 8. attakował także Feldmarszałka Quosdanowich przy Bassaną i z tamtąd go ze stratą wyparł. Lecz Feldmar: Wurmzer niezważaiąc na to, starał się statecznie uskutecznić swóy zamiar; iakoż udało mu się na d. 9. opanować ważne stanowisko Legnago i w tym mieyscu przeprawił się Korpus. a ktualnie na d. 10. przez Rzekę Etsch; tak iż szczęśliwie po drugi raz oswobodzenie Fortecy Mantua nie zdaie się podpadać więcey wątpliwości. Po tych pomyślnych zdarzeniach, i po przedsięwziętych od J. C. M. innych dzielnych śrzodkach, potrzeba się zawsze spodziewać. że i w tamtych stronach tak pomyślny obrót rzeczy wezmą, iak już w innych stronach od nieiakiego czasu na wieczną sławę Woysk J. C M. wzięły. Dokładnieysze Rapporta o zaszłych dopiero zdarzeniach, iak tylko nadeydą, będą zaraz Publiczności udzielone. *Z dziewietnastego nadzwyczaynego dodatku do Wiedeńskiey Gazety pod Nrem 74.*

Pod tąż datą co wyżey oznaymuią z Widnia co następuie. Rapporta ostatnie Arcy Xięcia Karola datowane są w głowney Kwaterze Dettingen przy Aschaffenbourg d. ... t. m. Donosi Arcy-Xiąże o otworzoney z Moguncyą Kommunikacyi. Francuzi odstąpili od oblężenia Moguncyi i zostawili w Flörsheim część Artylleryi, iedna także 16to funtowa Armata w Wisbaden dostała-się w zdobycz. Letkie Woyska Arcy-Xcia stoią przy Höchst, Hombourg i Friedberg.

z Londynu Dnia 2. Września.

Przybył na dniu wczorayszym Kuryer Fabiani z Berlina z Expedycyą zawieraiącą w sobie *Resultatum* pierwszey Konferencyi. J.P. Hammond, z Królem Jmci Pruskim Mniemaią, iż negocyacye rozpoczęte przez tego Ministra, niemiały ieszcze do tego momentu szczęśliwego skutku. — Rozmaite rosporządzenia, które się robią na brzegach naszych, a osobliwie w Plymouth, dałyby powod do sądzenia, iż iest w samey istocie obawa, ażeby nie przywiedzioną do skutku proiektu wylądowania, którym nam od dawna Francuzi zagrażaią. Takowe mniemanie udziałało wpływ do bankow naszych; Papiery nasze na dniu onegdayszym spadły niżey 55. Procentu. Jednakże, gdy się każdy zastanowić zechce iak daleko brzegi Angielskie są umocnione przez naturę i sztukę, gdy osobliwie wezmie się w uwagę, iż niema ani iednego Anglika dobrze myślącego, któryby niebył gotow wylać ostatniey kropli krwi swoiey, w obronie Oyczyzny i Konstytucyi, to można na ten zamiar poglądać, iak na niepodobnę do uskutecznienia chimerę. — *z Zurnalu Frankfortskiego pod Nrem 231.*

z Londynu 6. Września.

Król Jmc przez proklemacyą ogłosić rozkazał, iż Parlamant zgromadzić się ma na dzień 27. Września, a to dla Naradzenia się w okolicznościach naległaiących, i bardzo wielkiey wagi. — Rząd ustanowił Milicyą podwoić. Na północnych brzegach wszystkie przygotowania uczynione będą. dla postawienia Kraiu w iak naylepszym stanie obrony. We wszystkich częściach Krolestwa urządzone zostaną Towarzystwa aby w oka mgnieniu w gotowości stanąć, w przypadku gdyby się ważył nie przyiaciel wylądowanie na brzegi nasze uskutecznić, czym nam zagraża. Zebrana Kraiowa Milicya wynosi do 152000. ludzi, a powiększenie oney, przyprowadzi ią do 180. Tysięcy.

Ostatnie wiadomości odebrane z wyspy S. Domingo, donoszą nam iż zarazliwe choroby, które tam panuią wielką czynią szkodę w Woysku naszym; Wielu bardzo Officerow utraciło życie, i z tey przyczyny różne stanowiska opuścić musiano. S. Mikolaia przylądek, i port *au Prince* są ieszcze w ręku naszych, lecz dla panuiących tam chorob niebędziem się mogli długo w nich utrzymać, i nadzieia upada zdobycia tey wyspy. w Hawennach Hiszpanie maią 8. Woiennych Okrętow, i znaczną liczbę lądowego Woyska, w powszechności siła ich z broyna w Jndyach iest bardzo mocna.

Pakiebot *Walsingham*, który z Lizbony do Falmouth w 14. dniach przypłynoł przywiozł nam wiadomość, iż dwór Portugalski zezwolił iuż na opłacenie Francuzom Summy 25. Millionow *Crusadow* (przeszło 116. Milionow Złł Poll:) lecz wzbrania się pozwolić na zamknięcie portow swoich Anglikom. Z tego powodu bardzo wielkie przygotowania do Woyny w całym Państwie robią, i wysłaną znaczne Summy za Granice na kupno broni i amunicyi woiennych. w samey Lizbonie moc wielką statkow płaskich uzbraiaią; maiących przewozić woienne rekwizyta do Osad w Jndyach wschodnich. Nowy Ambasador Portugalski de *Pombal* w krótce tu iest spodziewany. — *z Gazety Hambourskiey pod Nrem 149.*

Z Londynu 9. Września.

Nadzieja i boiaźń są naszym żywiołem,

A

a to z przyczyny Woyny naszey z Francyą. Co się tycze Woyny z Hiszpanią, ta coraz więcey nabiera pewności. O włożonym Ambargo na wszystkie statki Hiszpańskie w naszych portach, niemożna ieszcze zaręczyć. Postanowił Rząd w tey mierze wysłać Pełnomocnika swego prosto do Paryża, aby z Dyrektoryatem rozpocząć negocyacye o pokoy; Ponieważ przy końcu tego miesiąca zwołany ma bydź Parlament; z mowy, ktorą Krol mieć będzie z Tronu, dowiemy ſię ieżeli krok mniemany ma fundament prawdy lub nie. O wylędowaniu Francuzow co raz z większą pewnością mówią. W Jrlandyi równie Rząd przed się wzioł naymocnieysze do obrony srodki; i wyszedł rozkaz zapisania wszystkich Francuskich Emigrantow, w ieden protokuł dla wiadomości iak dawno są w Kraju, i iakie ich iest zatrudnienie. Rozumieią także że Parlament i w Anglij rożne do Bilu przeciw Cudzoziemcom dodatki poczyni, bo chociaż między samemi Anglikami wielu bardzo iest nieukontentowanych, naywiększe iednak padaią porozumienia przeciw Cudzoziemcom, a to dla ich sposobu myślenia Republikanckiego.

Minister Hiszpański *de las-Casas* żądany do wyiazdu z Kraju otrzymał Paszport; Komunikacya Jgo z naszym Dworem zupełnie iest przerwana Sprzęty swoie, iedne popakować kazał, a drugie sprzedał. Słabość iednak zdrowia nie pozwoli mu z tąd tak prędko wyiechać. O wypowiedzeniu Woyny przez Hiszpanią, pierwszą Pocztą z *Corunny* spodziewamy ſię odebrać wiadomość.

Gazeta pod Tytułem *The Times* donosi, iż wczoray rano P. *Kurpiser* wyiechał z tąd z depeszami Kuryerem do Widnia; zawierać one w sobie maią doniesienie o Jntencyi Gabinetu naszego, względem uczynienia Francuzom propozycyi Pokoiu. Drugi Kuryer P. *Baſſet* wysłany iest do Lorda Bute do Madrytu z rozkazem aby z tego Miasta wyiechał. Na Posła do Paryża dla rozpoczęcia negocyacyi przeznaczony iest Tomasz Grenville. Oczekuie on z wyiazdem na Paszport od Dyrektoryatu. Względem uznania Francyi, iako Rpltey iedney i nierozdzielney, żadna nie zaydzie trudność. — Mowią iż Parlament 11. Pazdziernika ma się dopiero rozpocząć. Po zmarłym Prezydencie Rady Hrabi *Mansfield* obeymuie Urząd podług mniemania wszystkich Xiąże *Portland* który był do tąd Prezydentem sekretnego Gabinetu. Lord *Aukland* Sekretarz Stanu ma bydź następcą Hrabi *Portland.* Te iednak odmiany w Ministeryum bynaymniey szkodzić nie będę P. Pitt, iak by sobie Partya Oppozycyi zyczyła. Z *Portsmouth* wyiechał także umyślny z expedycyą do Gubernatora Gibraltaru.

Niespodziewaią się tutay aby negocyacye P. Grenville pomyślny odebrały skutek, a to z przyczyny że Rząd Francuski iak ſię domyślaią nietylko domaga się oddania Wysp zdobytych, lecz chce ieszcze 10. Millionow funtow Sterlingów (400. Millionow Złł: Pol:) za koszta Woyny, i Gwarancyi wszystkich poczynionych zdobyczy. Dla tak naglących okoliczności, Parlament iest wcześniey iak zwyczaynie zwołany; Oczekuią wszyscy iak P. Pitt znaydzie się w aktualnym położeniu rzeczy. Słychać tutay o nowey pożycze 25. millionow funtów Sterlingow (1000. Millionow Złł: Pol:) Sądzą więc niektórzy iż dla ułatwienia tey pożyczki, i nakłonienia Parlamentu na danie pieniędzy; Wysłanie P. Grenville do Paryża koniecznym się stało, aby przez to pokazać ludowi, iż Ministerium bynaymniey nierobi trudności, w zawarciu przyzwoitego Pokoju; Z drugiey strony wynika prawie niepodobieństwo uskutecznienia pokoju, iż w ten moment traktuiemy o niego, z Francyą, kiedy z Hiszpanią Woyna iest pewna.

Z Gazety Hamburskiey pod Nr: 150.

Z Paryża Dnia 28. Sierpnia.

W ciągu odebranych od Generałow Komenderuiących Woyska Republikańskie rapportow, wyszły następuiące pisma w Zurnalu *Quotidienne* zwanym. Pierwsze z tych wyciągnięte iest i co do słowa przetłumaczone z Gazety Frankfortskiey, pod Nr: 223. Drugie z Gazety du BasRhin, pod Numerem 72. —

Kiedy Woyska Republikańskie we wszystkie części Krajów Włoskich wtargnęły; Niektórzy pisarze Zurnalow roią się iuż nowemi tych okolic prawodawcami dla zwołania pierwiastkowych zgromadzeń. W tym stanie rzeczy, wyobrażam Ja sobę Architekta zamyslaiącego przemieniać groby w Pałace, a z kościow trupich Ołtarze budować wolności. Niebrakowałoby więcey Włochom iak ustalić Narodową Konwencyą; na ten czas te nieszczęśliwe Kraje zobaczyłyby odradzaiące się Wandalow wieki: na ten czas czyste powietrze Włoskie tak iak nasza nędzna Francya, zaćmione byłoby piekielnym dymem; Kaskady Tivoli, i nayprzezroczystsze zródła, krwią ludzką napełnione by zostały; Pałac wspaniały Tibulle stałby ſię schadzką rewolucinych zgromadzeń; Tuskułanum zamieniłoby ſię w iaskinia Jakubińskich klubow, zdeptaną by i zniszczoną Monumenta wszystkie, owe rzadkie owoce dowscipu ludzkiego; Nierosły by więcey laury nad Wirgiliusza Grobem; a pasterz Mantuy przenosząc swych Boszkow domowych w Kraje z ludzkości, i gościnności znane, powtórzyłby Swiatu wiadome słowa: *Nos Patriam fugimus, nos dulcia linguimus arva.* —

Drugiego Pisma tłumaczenie iest naſtępuiące.

Mimo tylekrotnie odniesione zwycięztwa niewahaią ſię nayrozsądnieysze pisma radzić rządowi przyspieszenie pokoju, a w takowey radzie oświadczaią razem życzenia całego narodu; Gdy On żąda pokoju, gdy widzi onego potrzebę, wnosić za tym należy, że sam tylko rząd wynayduie przyczyny, do prowadzenia woyny, niemożna więc się spodziewać tak prędkiego iey ukończenia.

Zdaie mi się (mówi Lacrotelle w politycznych nowinach) iż wszelkiego rodzaiu powody popieraią uczynioną propozycyą przezemnie, ażeby, my sami ofiarowali umiarkowany pokoy. Niech mi się wolno będzie zapytać, ieżeli iest aby ieden Francuz, któryby niebył przeięty zadziwieniem, i boiaźnią razem, słysząc czynione relacye o ostatnich naszych zwycięztwach? Jakże! Woyska nasze odnosząc nad Renem i we Włoszech tryumfy, znaydowały się w tym samym prawie momencie w niebespieczeństwie otoczonemi zostać, i iuż były w takowym stanie przez godzin kilka; a dla odparcia tak niespodziewanego attaku, trzeba było całego męstwa Francuzow, i bez wątpienia nayw iększey biegłości Generałow. — Czylisz się należy bez przestannie narażać na podo-

bne przypadkow odmiany, po czteroletnich zwycięztwach? Będziemysz nieskończenie grać tę desperacką partyą *quitte ou double* gdzie wszystko stracić można nic nie zyskuiąc? Rząd rostropny niepowinien nigdy interessa Kraju w taki hazard podawać, chyba gdy idzie o własney ocalenie ziemi. Jeżeli nawet w samych naszych zwycięztwach, ma znaczną część szczęście (iak sam Generał Buonaparte skromnie wyznaie) trzebasz wystawiać się bez końca, aby od szczęśliwego trafu domagać się cudow? Zastanowcie się nad tym, że niebespieczeństwa nasze powiększaią się w miarę odległości podbitych przez nas Krajow, od punktu dania im pomocy; Pomniycie na to, iż na Pułnoc, mieysca z kąd moglibyśmy odbierać wsparcie, nie są dla nas wszystkie zapewnione; Niemamy w ręku naszym Moguncyi, Manheimu, Philipsburga, i innych fortec. Na połudnju zaś polegać nam tylko zostaie, na dobrey wierze i rostropności Sardyńskiego Króla, który zapewne niemoże uznać za rzecz podchlebną dla siebię, oddalenie Posła swoiego z Paryża. — Wyniydźmy, iuż iest czas z tak niebespiecznego położenia, dopóki ieszcze z sławą, i pożytkiem pewnym wyniść z niego można. Nieszukaymy na Południu i Pułnocy nieszczęśliwey Pułtawy, którą znaleść nareszcie możemy; Może mi kto zarzucić iż smutne nader daię ostrzeżenia; Lecz pytam się, ktoż ie dać może Rządowi? Czy nie Cudzoziemcy? Zapewnie oni tego niezrobią. Do Francuzow więc, i do prawdziwie Kochaiących Oyczyznę swoią Francuzow należy, dać uczuć zdrowego rozsądku radę. —

Gdy ieszcze w Gazetach Polskich niebyło dokładnego opisu, o Kondycyach zawartego między Francyą i Hiszpanią Traktatu, z tego powodu Redakcya Gazety Litewskiey, zna bycz powinnoscią swoią oznaymić takowe Publiczności. —

Z Paryża 1. Września.

Traktat odporny i zaczepny między Francyą i Hiszpanią podpisany w Madrycie przez naszego Ministra Generała Perignon, i pierwszego Ministra J. K. Mci Katolickiego Alkudia Xięcia Pokoju, iest ponowieniem zwiazku Familij, przystosowany do nowego naszego Systematu, i okoliczności aktualnych. Zawiera treść następuiącą. Iż ta z dwóch Potencyi, co będzie attakowaną, ma prawo wzywać pomocy drugiey, a tey iest powinnością dać natychmiast 15. liniowych Okrętow pierwszey Rangi, i 18. tysięcy Woyska w piechocie, a 6. w Kawaleryi. Okręty działać będą oddzielnie, lub też złączo się z Eskardą wzywaiącey Potencyi, podług Jey żądania; A iako na mocy 18. Artykułu naybardziey przeciwko Anglij złączenie sił iest wymierzone, można się spodziewać z pewnością iż wyniknie z tąd Deklaracya Woyny Anglij przez Hiszpanią. Tym czasem Traktat ten odesłany został dla wyexaminowania do Komissyi na ten koniec wyznaczoney, która obowiązaną iest uczynić stosowny rapport. — *Z Gazety Leideyskiey Nr: LXXIII.*

Z Paryża 3. Września.

Nieprzyiaciele spokoyności wewnętrzney chcąc przeszkodzić odiazdowi tych oskarżonych, ktorzy dziś ieszcze byli w Paryżu (tak się tłumaczy Redaktor Zurnalu pod datą 30. Sierpnia) a ktorzy tey nocy wyiechali z tąd do Vendome, dla stawienia się tam przed Kryminalnym Sądem; przygotowali w tym celu rozruch. Było ich zamiarem postrach rzucić na wszystkich Obywatelow; Rozsypaną rojalizmu znaki, dały się słyszeć wzywaiącego głosy; Usiłowaną tym sposobem stać się potrzebnemi, i obiąc na powrot styr Rządu, ktorego straty żałuią. Pokazały się rozrzucone po Ulicach jaszcze napełnione Prochem, końcem, aby explozya onych powszechne zrobiła zamieszanie, i dała powod do rozlicznych mordów. Lecz te od Anarchij wymyślone podstępy, posłużyły z wielu miar na przeciw tym samym co byli Autorami tey zbrodni. — Obywatele pełni ufności w czuwaiących na wszystkie wypadki zwierzchnikach, siedzieli spokoynie w Domach, niemieszaiąc się bynaymniey do przygotowanych tumoltów, a gniew połączony z powszechną wzgardą, przygasił wszystkie palne materye, takowego pożaru, ktoren staraną się wznieció. Maska ukrywaiąca zbrodnicze twarze spadła przez sam skutek wyiawionego spisku; — Poznaną Ex-Członka Departamentu rewolucyi, uwijającego się w około jaszcza napełnionego prochem; Ten gdy pękł smiertelny raz samemu zapalaczowi zadał. Przyaresztowano iednego z tych, co się ważył białe chorągwie zatykać; Na tym się cała rzecz skończyła, i zupełnie w dniu dzisieyszym iest przywrócona spokoyność. — *z Gazety Leideyskiey pod Nrm: LXXIII.*

z Paryża 7. Września.

Gdy partya Cudzoziemcow, i Emigrantow Xiążąt Francuskich w nieprzestannym ieſt w La Vandé poruſzeniu, aby nowe w tym Kraiu wzniecać nieſpokoyności, z tey prz-czyny Generał *Hoche* naſtępuiące pismo pod Datą 24. Sierpnia *w Rennes* Główney Kwaterze ſwoiey wſzędzie ogłoſić rozkazał.

Kiedy naywiękſza część broni Rebelizantow w ręce naſze oddana nam była, na ten czas względem Roiallizmu z zupełnym bespieczeńſtwem położyliśmy ufność naſzą w niektoryeh południowych Departamentach Bynaymniey niemyślaną otym, ażeby, używać oſtrożności potrzebnych, po tey domowey Woynie, ktora tym ſzkodliwſza i niebeſpiecznieyſza była, gdy do niey przykładali ſię naywiękſi Intryganci w Europie. Opieſzałość, i mniey zważanie do tego przyſzły ſtopnia, iż Generałowi V. . ani razu nie donieſioną o wyladowaniu Agentow Angielſkich na te brzegi, gdzie on miał Komendę. Przynaymniey nieprzesłał on żadney o tym wiadomości. Generał en Chef, ktory ſobie z naywiękſzym uczuciem wdzięczności przypomina, obchodzenie Wſpół-braci ſwoich Woyſkowych, gdy im miał honor przywodzić. Pełen ieſt nadziei, iż oni nie nadaremnie dla otrzymania pokoiu walczyli, owſzem, że dzieło ſwoie przez naywiękſzą troſkliwość, i łożenie wſzyſtkiego umocnić ſtarać ſię będą. Zaleca im z tego powodu, aby dali iak naywiękſzę pilność na wewnętrzne obchodzenie ſię miaſt, *Breſt, L'Orient, Nantes St. Malo i Rennes* gdzie Szpiegi Angielſkiego Miniſtorium naywięcey ſię znaydować zwykli. Oprocz sławy na ktorą ſobie z tąd każdy zasłuży, w przyareſztowaniu, takowych Szpiegow czyli Emigrantow, przy rzeka ieſzcze Generał en Chef za każdą takową Areſztacyą 100. Liwror w gotowych pieniędzach, z powroce-

niem oraz łożonych na to kosztow. (Podpisaną] Hoche. z Gazety Hamburskiey. Nro. 150.

z Hagi 15. Wrzesnia.

Kowencya Holenderska wydała wyrok względem ogulnego uzbroienia. Aby wszyscy Obywatele od lat 18. do 40. staneli pod bronią. niedozwalaiąc opłaty od tey dla Oyczyzny posługi. Ktorzy zaś więcey nad lat 40. maią, wolno im będzie, albo samym broń nosić, albo pewną co rocznie opłacać Summę. W Zelandyi znayduie się 5. do 6. tysięcy Francuskiego Woyska, i nieiaka liczba Narodowego. Maią one zabrać Siedm Obozow dla obrony tego Kraiu. Brzegi Hollandyi są zabespieczone przeciw spodziewanemu wylądowaniu Anglikow, ktorzy krążą zawsze koło Texel. Wolny wywoz zboża z całey Rpltey iest dozwolony.

z Nadbrzegow Dunaiu 12. Września.

Głowny Korpus Armij Generała *Moreau* mocno porażony został przy *Munich* co go przymusiło do nagłey reiterady. Austryacy ścigaią go nieprzestannie. Kolumna, ktora się była przybliżyła z strony *Gaissenfels* i ktora zagrażała Ratisbonie, rownie się cofneła, i iuż ta przeszła *Pfaffenhofen.* —— Generał Hrabia Nauendorff, ruszył z Korpusem swoim tey ostatniey nocy; tak dla tego ażeby niespuścić z oka nieprzyiaciela, iako też aby przyprowadzić do skutku złączenie się konieczne z innemi Korpusami Woysk Cesarskich.

Listy z Pragi potwierdzaią nowine bliskiego przybycia 16. Batalionow nowego Woyska, oprocz wielu Dywizyi Kawaleryi. Spodziewaią się także znacznego parku Artylleryi.

z Ratisbony 12. Września.

Kuryer przeieżdzaiący o godzinie 11. wieczor do Kwatery głowney Arcy Xięcia Karola, oświadczył nam przyiemne nowiny, ktore następuią. Generałowie *Frolich* i Xiąże *Furstenborg* Attakowali Korpus Armij Francuskiey przy okolicach Munich. Zupełnie ten Korpus pobity został; 2. Tysiące miał w zabitych i rannych, 1500. stracił niewolnika, i wielką liczbę Wozow, Bagażow, i Amunicyi. Generał *Hotze* uczynił tę bitwę decyduiącą, przeszedłszy Dunay wraz z Xięciem *Furstenberg* koło Donawerth, na czele znaczney diwizyi Woyska; Przypuścił on mocny attak na Francuzow przy Jngolstadt, odparł ich z znaczną stratą, i oswobodził te Fortece. Podług wszelkich wiadomości Francuzi znayduią się w reyteradzie we wszystkich punktach. *Neubourg* iest osadzony walecznym Woyskiem Austryackim, i połączenie wszystkich Korpusow do skutku przyszło. Szczęśliwe te zdarzenia rozpruszyły całą boiaźń ktorey w tych stronach doświadczaną.

Z Moguncyi 9. Września.

Miasto nasze wytrzymawszy nową blokadę przez Miesięcy dwa, na dniu wczorayszym oswobodzone zostało. Francuzi ustąpili w nocy z całego lewego brzegu Menu. Część iedna cofneła się z Kraju *Darmstadt* i przeszła Ren przy Oppenheim; druga zaś przeprawiła się przez Men, między *Rususelsheim* i *Flörsheim.* Mosty rzuczone na ten koniec, zostały nazad usunięte, a Pontony w kawałki z kruszone. O 8. godzinie z rana doszła wiadomość, że Francuzi przegrawszy wiele krwawych potyczek w Frankonij w zupełney są reyteradzie. Francuzi wychodząc z Konigstein wysadzili prochami wielką część tey Fortecy. *Te wszystkie Artykuły z Zurnalu Frankfortskiego Nr: 231.*

Z Hanau 10. Września.

Francuzi uchodzą do dawnych swoich Okopow pod Dusseldorf, gdzie czekać maią na posiłki. Pierwszy od 24. tysięcy pod Komendę *Bernonville*, a drugi składaiący się z 12. tysięcy, ktory z Metz maszeruie.

Liczą do 3. Millionow gotowych pieniędzy ktore Cesarscy zabrali, począwszy od *Amburg* aż do *Konigstein.*

Z Kwatery generalney Arcy-Xięcia 11. Września.

Arcy-Xiąże dawał dziś wielki bal, i w ten że sam dzień odebrał list od Cesarza, gdzie mu donosi że 70. tysięcy Woyska Węgierskiego, przybędzie do Jego Armij w przeciągu sześciu Niedziel. —— *Z Gazety Bareutskiey.*

Z Wetzlaru 13. Września.

Jourdan i 20 innych Generałow po pięć dniowym zostawaniu tutay wyiechali dziś o 3. z rana a w poł do siodmey reszta tylney straży przez nasze Miasto przechodziła, a w kwadrans potym Cesarscy nadciągnęli, była to dragonia *Koburga.* i Huzary *Blankensteina.* Francuzi w tyle *Lahny* stoiąc, chcą oczekiwać nadeyścia posiłkow.

Od Brzegu Menu 15. Września.

Głowna kwatera Arcy-Xcia *Karola* dnia wczorayszego z *Usingen,* do *Weilmunster* przenieśiona była: Xiąże ten d. 11. z *Windecken* wydał obwieszczenie zakazuiące przesyłania pieniędzy, lub wexlow do Francyi, dla wykupna zakładnikow w wielu mieyscach w Niemczech, od Republikanow pozabieranych, z przyczyny nie wypłaconey całkowicie kontrybucyi. *z Gazety Lipskiey.*

Ponieważ tu do Grodna nieprzychodzi poczta Zagraniczna iak do piero w Niedziele o koło godziny drugiey po południu i we Srzode o teyże samey godzinie, Uwiadamia się za tym Publiczność, iż Gazeta tutcysza pod tytułem Kuryer Litt: nie może prędzey z Druku wychodzić iak na zaiutrz, to iest w każdy Poniedziałek o godzinie Szostey po Południu, i we Czwartek, o tym że samym czasie. Ktoby zyczył sobie mieć tę Gazetę; to, oprocz abonowania się na nią sposobem wymienionym w odezwie uczynioney do Publiczności, dostać ... może każdego czasu Exemplarzow tyle, ile mieć zechce na Pocztamcie tuteyszym w Grodnie. Cena Exemplarza każdego, biorąc na sztuki, iest Gro: Poll: Dwadzieścia.

N^{ro} 1.

D O D A T E K
D O
KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 2. PAZDZIERNIKA R. 1796. W PONIEDZIAŁEK.

Opisanie Ceremonij zwykłych przy otwarciu Namiestnictwa Wołyńskiego.

Z Zytomirza Dnia 10. *Augusta.*

Generał Gubernator Tymofey Jwanowicz Tutolmin pełniąc rozkaz Nayiaśnieyszey
JMPERATOROWEY JEY MOSCI względem otworzenia Namiestnictwa Wołyńskie-
go na obraz naywyższych o zarządzeniu Gubernij Ustaw zaszły; przeznaczył ziazd
Urodzonych Obywateli na dzień 20, i 21. Julij.

22. Julij w dzień Jmienin JEY JMPERATORSKIEGO Wysoczestwa prawowierney
Pani, Wielkiey Xiężny MARYI FIEDOROWNY, i JEY JMPERATORSKIEGO
Wysoczestwa wielkiey Xiężny MARYI PAWŁOWNY Obywatele naydowali się
wprzód w Cerkwi Greco-Rossyiskiey, a potym w Kościele Rzymskim na słuchaniu Mszy
S. i Nabożeństwie odprawowanym na podziękowanie Naywyższemu za naypożądańsze
zdrowie NAYIASNIEYSZEY JMPERATOROWEY JEY MOSCI, i ICH JMPE-
RATORSKICH WYSOCZESTW. Nabożeństwo i poświęcenie prawosławney Swiątyni
Przemienienia Pańskiego ze wszelką przyzwoitą wspaniałością Celebrował X. Warłaam
Biskup Zytomirski. Przy śpiewaniu mnogich lat JEY JMPERATORSKIEMU Wyso-
czestwu, i ICH JMPERATORSKIM Wysoczestwam, dawano ognia z Armat.

23, 24, i 25 Julij zatrudniali się Obywatele zrobieniem Szlacheckiey każdego u-
dzielnie Powiatu Listy, po skończeniu którey ostatniego dnia przez Deputacyą do-
nieśli Generał Gubernatorowi.

Wiadomość o szczęśliwym rozwiązaniu cięży JEY JMPERATORSKIEGO Wyso-
czestwa, Pani Xiężny MARYI FIEDOROWNY, napełniła serca nowych Poddanych
na żywszym ukontentowaniem —•— Generał Gubernator zaszczycony odebraniem Monar-
szego JEY JMPERATORSKIEY MOSCI Jmiennego o tym Ukazu, przepisał ogłosić
ony na dniu 25. Julij, w którym całe grono Obywateli naydowało się pierwey w Cer-
kwi Greko-Rossyiskiey, a potym w Kościele Katolickim dla uczynienia nayszczodrobliw-
szemu Stworcy Modlitw o szczęśliwe dochowanie nowo Narodzonego Wielkiego Xcia
MIKOŁAIA PAWŁOWICZA, i oskuteczną pomoc we wszystkim, co tylko na pomnoże-
nie sławy szczęśliwie panuiącego JMPERATORSKIEGO Dworu, i dobra Oyczyzny, słu-
żyć może.

Tego samego dnia Gubernskie Urzędnicy i grono Szlacheckie proszeni byli na
obiad do Generała Gubernatora, na 120 osob przygotowany, wieczorem zaś z Familijami
na bal i wieczerzę.

W te same dni. w których Urodzeni Obywatele zatrudniali się ułożeniem Szlache-
ckiey Listy. we wszystkich Miastach Gubernij Wołyńskiey odbywały się Mieyskie i
Wieyskie Elekcye.

Julij 26. Dystyngwowańsi Urzędnicy złożyli Generałowi Gubernatorowi przez
delegacye Szlacheckie każdego oddzielnie Pttu Listy, z których okazało się na wez-
wanie przybyłych na Elekcyą Ur: Obywateli więcey 700. osob. Generał Gubernator
przyiowszy uprzeyme Obywateli usiłowania o dopełnieniu dobrotliwey JEY JMPE-
RATORSKIEY MOSCI Monarszey woli, uwolnił delegacye z przyzwoitą grzecznością.

W dniu tym samym, Ziemscy Urzędnicy i Dystyngwowańsi Obywatele byli u Ge-
nerała Gubernatora traktowani obiadem, na 80. Osob zrobionym, a wieczorem w domu
tegoż dla całego Publicum był koncert i Wieczerza.

27. Julij o godzinie 8. z rana Horodniczy z Heroldami (a) i konwoiem przy głosie
Trąb. i kotłow we wszystkich częściach Miasta ogłosił Naywyższy JEY JMPERATOR-
SKIEY MOSCI Ukaz o otwarciu Namieśnictwa Wołyńskiego. Obywatele dla wysłu-
chania tego Monarszego JEY JMPERATORSKIEY MOSCI rozkazu, na uczyniony Sy-
gnał zgromadzili się do Elekcyiney Sali. Generał Gubernator (po przeczytaniu onego)
ogłosiwszy zgromadzeniu Obywateli dobroć i Naymiłościwsze Nayiaśnieyszey JMPE-
RATOROWEY JEY MOSCI życzenia, prosił na ostatek zgromadzenie o udanie się do
swiątyni Naywyższego. Nabożeństwo tego dnia solenizował X. Joann Arcybiskup Miń-
ski i Wołyński, przyzwoite zaś temu obchodowi Kazanie miał X. Warłaam Biskup Zy-
tomirski. Po zakończeniu przez obudwóch Biskupow dziękczynnego Nabożeństwa w
prawosławney Cerkwi, za przewodnictwem Generała Gubernatora i wszystkich Na-
miestnictwa Urzędnikow.—//— Szli obywatele do Kościoła Katolickiego, w którym so-
lenizował X. Cieciszewski Biskup Piński i Kawaler, gdzie wykonali na bezstronną
elekcyą Jurament.

(a) *z Heroldami. z Osobami przeznaczaiącemi się do czytania publicznych pism.*

Obywatele i Gubernscy Urzędnicy byli traktowani u Generała Gubernatora obiadem na 150. Osob, wieczorem zaś całe zgromadzenie z Familiami naydowało się u niego na balu i wieczerzy.

28. Julij w całym zgromadzeniu Guberskich Urzędnikow i Szlachty odbywało się czytanie Naywyższych JEY JMPERATORSKIEY MOSCI o zarządzeniu Gubernij Ustaw, i naymiłościwiey nadanego Stanowi Szlacheckiemu Przywileju; po zakończeniu ktorego Generał Gubernator rekomendował Obywatelom, ażeby w obieraniu zachowali nayścisleyszą bezstronność. Poznaniem zbawiennych Wielkiey KATARZYNY ustawow rozrzewnieni. Nowi JEY JMPERATORSKIEY MOSCI poddani wylali łzy czułey wdzięczności przed Tronem Naymiłościwszey swoiey Monarchini, przynoszącey kraiowi ich ustawy natchnieniem ludzkości i S. sprawiedliwości kryślone.

Tego samego Dnia Rządca Gubernij (Gubernetor) dał dla Obywateli bal i wieczerzę.

Julij 30, 31. i Augusta 1, 2, 3 i 4. odbywała się Elekcya Powiatowych Szlacheckich Marszałkow, Powiatowych Sędziow, Ziemskich Sprawnikow, i Assesorow Powiatowego i N. kszego Ziemskiego Sądu, Dozorcow (przystawcow) do Zbożowych po Powiatach zsypnych Magazynow, Deputatow do zaprowadzenia i kontynuowania Szlacheckiey Geneologiczney Xięgi, i Assesorów Sumiennego i wyższego Ziemskiego Sądu; 5. zaś Augusta Szlacheckie zgromadzenie bawiło się naradzeniem się o Jnteressach publicznych, na skutek Naywyższey JEY JMPERATORSKIEY MOSCI w tym woli. —

6. Augusta w Swięto Przemienienia Pańskiego iako w dzień wyznaczony dla uknczenia wiekopomnego na zawsze przeistoczenia obszernych pod Samowładnące JEY JMPERATORSKIEY MOSCI Berło zwròconych od Polski Obrębow według reguł w Naywyższych o zarządzeniu Gubernij ustawach okryślonych, nastały czas do Zgromadzenia ogłoszony był trzema z Armaty wystrzałami. Gnberski, i Powiatowi Szlacheccy Marszałkowie, oraz wszyscy Urodzeni Obywatele zeszli się do Sali powszechnego zasiadania, wyznaczeni zaś od Korony przez Elekcyą do obowiązkow idący Urzędnicy, do domu Rządcy Namiestnictwa. Za powtórnim o godzinie 10. trzykrotnym z Armat wystrzeleniu, Gubernski Marszałek delegował dwóch Powiatowych Marszałków, i Czterech Szlachty do P: Gubernatora, z uwiadomieniem, że Szlachectwo Gubernij nayduie się w Zgromadzeniu, który wysłuchawszy doniesienia delegacyi udał się w assystencyi wszystkich od Korony, i przez Elekcyą obranych Urzędnikow do Sali powszechnego zgromadzenia, i za przyiściem tam, posłał do Generała Gubernatora z doniesieniem że wszyscy Namiestnictwa Urzędnicy i grono Obywateli nayduią się w Zgromadzeniu. General Gubernator odebrawszy takową wiadomość w Assystencyi Sztabu swoiego i dystyngwowanych Osob ze Szlachty udał się do Sali ogulney Sessyi. gdzie przy weyściu spotkany był przez P: Gubernatora i wszystkich Gubernskich Urzędnikow, którzy parami przed nim udali się do mieysca Generała Gubernatora u Tronu, i swoie mieysca zaieli. General Gubernator do Szlacheckiego zgromadzenia, obranych Marszałkow, i Sędziow, miał mowę: po skończeniu, ktorey ieszcze trzykroć dano z Armat ognia. A potym całe zgromadzenie udało się do Prawosławney Cerkwi. Porządek iścia ułożony był sposobem przepisanym w Naywyższych JEY JMPERATORSKIEY MOSCI o zarządzeniu Gubernii ustawach. Mszą Swiętą w tym dniu solenizował, i miał stosowne do okoliczności Kazanie Xiądz Warłaam Biskup Zytomirski po zakończeniu Mszy Swiętey, kropienia święconą wodą i dziękczynnego Nabożeństwa z upadnieniem na kolana, i po wykrzyknieniu z Armatnym strzelaniem mnogich lat JEI IMPERATORSKIEI MOSCI i JCH JMPERATORSKIM WYSOCZESTWAM, wszystkie od Korony do Urzędowania przeznaczone osoby wykonały Jurament w przytomności Generała Gubernatora, który w tym samym porządku w assystencyi Szlachectwa ze wszystkiemi ze Szlacheckiego Mieyskiego i Wieyskiego Stanu obranemi poszedł do Kościoła Katolickiego, w kòrym odprawował Nabożeństwo Xiądz Cieciszewski Biskup Piński. Po nabożeństwie wszyscy przez Elekcyą obrane wyznaczeni do obowiązkow w przytomności Generała Gubernatora wykonali Jurament; wybrani zaś od Zydow toż samo według reguł ich wiary dopełnili w swoiey szkole. Wszystko to uskuteczniwszy General Gubernator udał się do domu dla umieszczenia Dykasteryow przeznaczonego, gdzie iego oczekiwali Pan Rządca Gubernij z wyznaczonemi od Korony Urzędnikami, a Guberski Marszałek z obranemi z zlacheckiego zgromadzenia, i po okropieniu Pokoiow Wodą święconą przez Xiędza Biskupa Warlaama z wykrzyknieniem przy Armatnym strzeleniu Mnogich Lat Nayiaśnieyszey JMPERATOROWEY MOSCI, i JCH JMPERATORSKIM WYSOCZESTWAM, zagaił pierwszą na wzór Naywyższych Ustaw Sessyą wprzódy w Namiestniczym Rządzie, a potym w Jzbach (Pałatach) w Kancellaryi powszechnego opatrzenia, w sumiennym i w Wyższym Ziemskim Sądzie, dla równego zaś wprowadzenia Urzędnikow do sprawowania swoiego Urzędowania dalszych Dykasteryi wyznaczył Pana Gubernatora, i w ten sam moment kazał Horodniczemu z Heroldami i z Konwoiem obwołać w Mieście przy odgłosie Trąb i Kotłow szczęśliwie nastałe uroczyste otwarcie Wołyńskiey Gubernij; na skutek dobroczynnych JEY JMPERATORSKIEY MOSCI zamiarow.

Do obiadowego stołu Generała Gubernatora w Wielkiey sali na 180. Osob, proszeni byli Biskupi oboyga wyznania z Duchowieństwem, wszyscy od Korony i przez Elekcyą wyznaczeni Urzędnicy, i Dystyngwowańsze Osoby Szlacheckie, a dla pospolstwa przygotowane były, na zrobionych umyślnie wyniosłych mieyscach, pieczone Woły, iedwabnemi Materyami nakryte, Wodka, Piwo, Miód w Czopach i mnostwo iedzenia, tudzież na okręgach na Maksztowych Drzewach podniesionych były położone pieniądze, Chustki, i rozmaite rzeczy z odzienia. Wieczorem Urzędnicy i Szlachta oboyga Płci naydowali się na balu i wieczerzy u Generała Gubernatora, przed domem którego i przed sądowemi mieyscami były Jlluminacye z przezroczystemi wiekopomney Uroczystości allegorycznemi właśnie do tego przystosowanemi Lanszafftami. i całe Miasto było oświecone.

Kontynuacya w przyszłym Numerze.